

Landbruget 1893.

Som for de fleste andre europæiske Landbrug, har ogsaa for det danske Landbrug Aaret 1893 været et meget trykkende, paa mere end et Punkt skæbnesvangert Aar. Den Krisis, der nu i en Række af Aar med ganske enkelte Afbrydelser har lagt sig over vort som andre Landes Landbrug, har samlet mægtigt Stof i det forløbne Aar. Og ikke blot er Stillingen trykket ved de Vanskeligheder og Uheld, der allerede have ramt os, men det er med bange Anelser at vi skride over Dørtærskelen til det nye Aar, thi fra mange Hold synes der at mulne nye Uvejrskyer op paa den allerede forud mørknede Himmel; Australiens stærkt voxende Konkurrence paa det engelske Smørmarked, usædvanlig lave Priser paa Kvæg og Korn og lave Priser paa Heste og Smør; spredte om end helt enkeltvis Sygdomsudbrud i vore hjemlige Besætninger, der vel ikke i og for sig forvolde videre Tab, men alligevel faa deres store Betydning ved de prohibitive Foranstaltninger, de drage med sig i vore vigtigste Afsætningslande; Stagnation paa hele Erhvervslivets Omraade og et deraf flydende mindre Forbrug af Landmandens Produkter; indre Strid, ikke blot paa det politiske, men ogsaa paa det økonomiske og sociale Omraade — alt ere saadanne Uvejrskyer, der enten ere opkomne eller forøgede i forløbne Aar eller endnu staa truende i Hori-

zonten. Vel kan der paa en Maade søges en Trøst deri, at Tilstanden for Landbruget er endnu langt værre i de fleste andre af Europas gamle Kulturlande og tildels ogsaa i Amerika, men det er dog kun en Trøst i Lidelse; og vel bør det ikke glemmes, at vor efterhaanden overordentlig vigtige Flæskeproduktion har bragt gode Priser ogsaa i det forløbne Aar, men det forslaaer alligevel kun lidt overfor de mange Vanskeligheder og Tab, Aaret har bragt, og man nærer vedvarende Frygt for, at der ogsaa i denne Produktion i den nærmeste Tid skal ske et Omslag.

Dette er et samlet Udtryk for de Meddelelser fra forskellige Egne, der ville findes i Slutningen af dette Hefte, og i hvilke man atter og atter vil finde det betegnende Ord »desværre« gjentaget overfor de fleste der berørte Forhold. Inden vi imidlertid gaa over til talmæssig at søge et Udtryk for det Mindreudbytte, Aaret har bragt os, skulle vi som sædvanlig give en kort Udsigt over Aargangens Forløb og Afgrødens Vilkaar og Udfald, idet vi iøvrigt henviser til de samlede Specialberetninger, der i dette Hefte findes meddelte af d'Hrr. K. Hansen, A. Appel, J. Jensen, B. Bøggild, V. Willaume-Jantzen, Dencker og Fr. Reck, der som sædvanlig have behandlet Planteavl, Kvægbruget, Hesteholdet, Mejeribruget, Vejrliget, Maskinvæsenet og Landbrugsomsætningen.

Vejrligets Hovedtræk i det forløbne Aar kan betegnes saaledes: en 3 Maaneder lang, ofte temmelig stærk Frostperiode fra December til Marts og med betydelige Snedriver mange Steder; et tidligt Foraar i Marts og Begyndelsen af April, men derefter en usædvanlig Tørke til Slutningen af Juni, altsaa netop i den for Afgrødens Udvikling vigtigste Periode, saa at April kun bragte $\frac{1}{10}$ Del og Maj og Juni ikke stort over Halvdelen af den sædvanlige Regn, mens derimod Varmen hele Sommeren var omtrent 1° over den almindelige. Efter et gunstigt Høstvejr fulgte et mildt Efteraar og lignende Vinter.

Dette Vejrlig har selvfølgelig stærkt præget Markens

Afgrøde. — Vintersæden var svag fra Efteraaret af, tog forholdsvis ringe Skade i Vinterfrosten, da Jorden var tør, modstod ved sit dybe Rodvæv Sommertørken godt og gav baade for Rugens og Hvedens Vedkommende en god Middelafrøde eller endog lidt derover baade til Fyld og til Fold. — Vaarsæden blev lagt i en fortrinlig vinterskørnet Jord, men kun det tidligsaæde og af dette atter især det radsaaede fik nogenlunde Modstandskraft overfor den paafølgende Tørke, Hovedmassen blev i høj Grad kuet deraf, meget spirede ikke eller blev tveløbet, Sæden stod tyndt, Straaet blev kort, Axet kunde ofte ikke skride igjennem, og Ukrudet bredte sig. Siden 1868 have vi ikke havt en saa daarlig Vintersædsafgrøde, slettest af Havren, bedre af Bygget, der dog i det Hele taget næppe gav mere end $\frac{1}{2}$ til Fyld og $\frac{2}{3}$ til Fold af et sædvanligt Aar. — Roerne havde til en Begyndelse meget at kæmpe med: Tørke, Insekter og Ukrud; mange Marker ompløjedes, men hvor de bevaredes og plejedes, naaede de gjennem den gunstige Eftersommer at give en ret god Afgrøde. Særlig gode have Sukkerroerne været; den gode Pasing, der i Regelen bliver dem til Del, har baaret sin Frugt; de maa fremhæves som Aarets bedste og mest lønnende Afgrøde, en betydelig Støtte for de sukkerroedyrkende Egne. — Kartofflerne voxede stærkt til, gav rigt Udbytte, men vise sig kun lidet holdbare. — Græsmarkerne, der vare svage formedelst Lejesæden i Udlægsmarkerne 1892, drog god Nytte af det gunstige Foraar, men sattes derefter fuldstændig i Stampe og visnede hen i Tørkeperioden. — Høudbyttet fra Ageren blev derfor meget ringe, ofte slet intet, hvorimod Engene, særlig naar de vare vandede, gæve et godt Udbytte. — Brakmarkerne vare lette at behandle for Rodukrud; efter den tidlige Høst bleve Stubmarkerne i stort Omfang skræpløjede eller harvede, og da det milde Efteraar tillod en god Vinterlægning, maa det nævnes som en af Aargangens Lyssider, at Jorden maaske aldrig er bleven

bedre efteraarsbehandlet end iaar, hvoraf Nyttens forhaabentlig vil vise sig i den kommende Sommer. — Det samlede Høstudbytte maa betegnes som langt under et Middelaars; kun i enkelte Egne, navnlig det vestlige og nordlige Jylland, naaer det op i Nærheden deraf — men sammenlignet med vore sydlige og vestlige Nabolande maa det for saa vidt kaldes tilfredsstillende, som Høsten dér ofte antog Karakter af ren Misvæxt, hvad dog kun pletvis fandt Sted her.

Ogsaa ved Besætningerne og den dyriske Produktion har Aaret 1893 paa mange Punkter bragt Tab og Skuffelse. Ernæringsforholdene vare om Vinteren gode, Halm og Hø havdes i rigeligt Maal, og den store Høst fra 1892 gav meget Efterkorn, ligesom ogsaa de lave Kornpriser opfordrede til en rundelig Opfodring af bedre Korn. Sommerernæringen blev derimod paa Grund af Tørken meget tarvelig, skjøndt store Stykker af de til Slæt bestemte Kløvermarker bleve aftøjrede; bedst var den, hvor der staldfodredes, men ogsaa i Staldfoderet var der kun lidt Forslag; Mælkeudbyttet satte derfor af, og Huldet tabtes. Vel gjenvandtes dette for en Del ved den rigelige Efteraarsgræsning, men Sommertabet kunde ikke indvindes paa en Tid, da tilmed en stor Del af Besætningen stod gold. Efter Indslaget paabød de knappe Beholdninger af Vaarsædshalm, Hø og Roer Spar-sommelighed, og viser Foderet sig end drøjt, vilde det dog være umuligt at gennemfodre, hvis man ikke overalt havde gamle Foderbeholdninger fra 1892 at ty til.

Undersøge vi dernæst det Udbytte, der er hjembragt for vore Salgsprodukter i Løbet af Aaret 1893, og som dels skyldes den rige Afgrøde fra 1892, dels den fattige Afgrøde fra 1893, da udøve selvfølgelig Priserne en stor Indflydelse herpaa, og disse vise kun paa et enkelt Punkt (Havren) en Bedring fra de tidligere lave Priser, der endog i Løbet af Aaret 1892 sank 20 à 30 %, men for de flestes Vedkommende viser Aaret 1893 en endnu yderligere Tilbagegang. Den tarvelige Høst, der

var i Vente i de fleste europæiske Lande, kunde ikke kjendelig styrke Priserne, da Forraadene i Amerika vare saa usædvanlig store og begunstigede de ansvarløse Børsspekulationer, der hærgede saavel de amerikanske som europæiske Kornbørser, og blandt hvilke Spekulationerne i faldende Priser bestandig havde Overvægten. Aaret begyndte med de i og for sig meget lave Priser af knap 6 Øre for Hvede og omtrent 5 Øre for Rug, men inden Aarets Udløb sank de dog, om end med enkeltvis Stigning, endnu $\frac{1}{2}$ Øre lavere. Bedre holdt Bygget Prisen; ved Aarets Udgang naaedes endog en lille Stigning, og det betaltes omtrent med samme Pris som Hveden; Havren, der forud stod i ret god Pris, steg efterhaanden omtrent $\frac{1}{2}$ Øre, saa at den bedste Havre sluttelig betaltes med 6 à 6,15 Øre, en Pris, der synes at opfordre til en forøget Havredyrkning, da den ikke brat men langsomt er steget, og vi i Reglen aarlig maa indføre henimod $\frac{1}{2}$ Mill. Tdr.

Kvæg- og Kjødpriserne vare meget slette hele Aaret. Grundene hertil vare af en dobbelt Art; Markerne i de store Forbrugslande, Tyskland og England, vare meget trykkede, dels fordi Kjøbeevnen var ringe paa Grund af Forretningstilvækselse eller Stagnation, og paa Grund af Striker, af hvilke navnlig den store engelske Kulstrike var meget svækkende, og dels fordi Tilførslerne vare store fra Indlandet, hvor den voldsomme Tørke tvang Folk til at sælge saa at sige til hvilken Pris, der kunde faaes, og ligeledes meget store fra Udlandet, særlig af amerikansk Oxekjød og af Faare- og Lammekjød fra Australien, Ny-Zeeland og La Plata Staterne, hvorfra der tilførtes det engelske Marked 6-700,000 flere Kroppe af Faar og Lam end i det foregaaende Aar, saa at Antallet nu nærmer sig 4 Mill. aarlig, en Trafik der var ukjendt for 13 Aar siden. Men ved Siden af disse universelle Grunde til lave Kvæg-, Faar- og Kjødpriser kom for vort Vedkommende de hele eller delvise Indførselsforbud mod os fra England og Tyskland, hvormed

Aaret er henslæbt. Allerede 4. Februar 1892 forbød England paa en ubegrundet Mistanke Indførselen herfra, ligesom senere fra andre Lande, men om Efteraaret slagtedes vore Faar med ret god Fordel i Esbjerg i et dertil af det forenede Dampskibsselskab opført, senere af Staten overtaget Exportslagteri, og for vort Kvæg fandt vi endnu i 1892 god Afsætning til vort i de senere Aar oparbejdede gode Marked i Vesttysklands Industri-egne. Men aldeles uforstaaeligt indfandt sig den 10. Oktober 1892 Mund- og Klovsygen i enkelte Besætninger paa Sælland og senere ligeledes enkeltvis i Fyen og Jylland, og dette medførte, at Tyskland i Marts 1893, efter den haarde Isvinter, der stærkt havde hindret Kvægudførselen fra Øerne, helt spærrede sig for os. Vel ændredes det efterhaanden — om end med en Del Indskrænkninger — for Hamburgs Vedkommende, men da Kvæget ikke maatte føres videre herfra, blev Markedet til Byens Forsyning overfyldt og bragte usle Priser.

Under disse Forhold maatte man ty til Slagtning og Afskibning af fersk Kjød. Kjøbenhavns Amts Landboforening og de danske Spritfabrikker iværksatte strax nogle Prøvesendinger; den første afgik den 16. Marts; Priserne viste sig taalelige og kunde ventes forbedrede, efterhaanden som der vandtes mere Erfaring baade med Slagtning og Forsendelse. Ved Landhusholdningsselskabets Foranstaltning oprettedes kontrollerede Exportslagterier i Kjøbenhavn og Esbjerg, ligesom ogsaa paa dettes Foranledning Aalborg Amts Landboforening tog Sagen op, og inden ret længe begyndte en Del private Slagtere i vore Provinsbyer at afsende Kjød, desværre ikke altid i den bedste Kondition. Selvfølgelig kunde de gamle Priser ved Afsendelse af levende Kvæg langt fra naaes; men Gjennemsnitsprisen, der hjembragtes for Køer, var dog i Netto pr. Pd. levende Vægt i Kjøbenhavn 17,1 Øre i April, altsaa 4-5 Øre mindre end tidligere; den steg endog i Maj til 17,42 Øre, men sank derefter til 15,83 i Juni og 15,78 i Juli, et Fald der kun

i ringere Maal skyldtes de Vanskeligheder, som den varme Sommer beredte, og som ret godt overvandt, men derimod nærmest skyldtes Englandsmarkedets af ovennævnte Grunde trykkede Tilstand. Dette har ikke senere bedret sig paa nogen kjendelig eller varig Maade, og Priserne ere i denne Vinter vedblivende meget lave. De indvundne Erfaringer bestyrke imidlertid Haabet om, at en Kjødforsendelse under almindelige Englandspriser vel ikke kan staa lige med den tidligere Forsendelse af levende Kvæg, men dog endnu holder en Dør aaben for en taalelig Realisation af vore Fedebesætninger og særlig af vore Mejerikøer. Det er Opdrætterne af Ungkvæg til Fedestaldene, der særlig komme til at bære Tabet; Priserne derpaa ere trykkede ned til 10 à 13 Øre pr. Pd. lev. Vægt, og i Efteraaret var det ofte næsten usælgeligt, da Fodermængden var ringe, alle vilde sælge, og faa turde købe af Frygt for Fremtiden. At under disse Forhold mange gamle Fedegaarde gaa over til Mejeridrift, er intet Under. Ogsaa for det til Sommergræsning i Marsken bestemte Kvæg vare Forholdene ugunstige, og en Tid saa det ud, som der paa Grund af Indførselsforbud intet kunde afsættes dertil; man fik, ved Tryk tillige fra Marskbøndernes Side, dette Forbud delvis hævet, men kun mod Hjemstedsbevis, Dyr lægeattest og 7 Dages Karantæne paa Indførselsstedet. — Paa Malkekvæg har Prisen holdt sig bedre, men det knappe Foderaar har dog ogsaa trykket det 20 à 30 Kr. pr. Stk. — Ligeledes have Priserne paa Faar og Lam været meget smaa, ofte kun $\frac{2}{3}$ ned til Halvdelen af den Pris, der kunde have i de gode Aar. — Heldigvis har et Forbud mod Indførsel hertil fra Sverrig, hvor Mund- og Klovesygen ogsaa havde viist sig, bevaret Kjøbenhavns Marked som et under disse Forhold brugeligt, men selvfølgelig ikke godt Marked.

Hestepriiserne ere atter faldne i det forløbne Aar, dels paa Grund af den mindre Efterspørgsel fra Udlandet, bevirket ved Trykket paa Forretningslivet, og

dels paa Grund af den tarvelige Høst og ringe Foder-
mængde, samt endelig fordi Tillæget i de senere Aar har
været meget stort, og Tilførslen af lette Heste fra Rus-
land har taget saa overordentlig stærkt til; — vi udførte
ifjor ialt kun 10800 Heste og indførte omtrent 5800 Stkr.
I Efteraaret vare Priserne paa Føl og Plage overordent-
lige lave; de sidste kostede ofte ikke mere end Aaret
forud som Føl.

Svinepriserne have dannet en glædelig Und-
tagelse eller Modsætning til Foranstaaende. De have
endog været højere end det foregaaende Aar (1892),
der ellers betragtedes som særlig gunstigt for Svine-
handelen til det engelske Marked. De have tilmed med
faa Undtagelser været ret stabile, hidrørende fra at
Svinebesætningerne i England og Irland have været
smaa. Ogsaa med Svinene til det tyske Marked har
Handelen været ret tilfredsstillende om end mindre god
end for det engelske, dels begrundet i den Slagtetvang,
som Mund- og Klovesygen medførte, dels paa Grund af
Afsendelsesvanskeligheder i Vinterens lange Frostperiode,
og dels endelig, fordi Svinebestanden er i betydelig
Fremvæxt i Tyskland, saa at den i de sidste 10 Aar er
steget fra lidt over 9 til 12 Mill. Stkr. — En Hindring
for en større Udnyttelse af de gode Svinepriser har de
meget høje Priser paa Grise været; de ere ofte betalte
med 14—16, ja endog 18 Kr. pr. Stk.

For Mejeridriften har Aaret paa flere Maader
været besværligt. Vel voldte Vinterfodringen med de
store Forraad fra Høsten 1892 ingen Vanskelighed, men
Ishindringen i Januar og Februar, der endog medførte,
at der ingen Smørnotering sattes d. 19. Januar, frem-
kaldte en ikke ringe Usikkerhed i Afsætningen; hertil
kom de daarlige Græsningsvilkaar i den tørre Sommer,
tidlig Nedslag i Mælkeydelsen, lave Smørpriser i den
mælkerigeste Del af Aaret, December til Juli, der langt
fra kunde opvejes af de ret gode Priser i den øvrige
Tid, den store Usikkerhed og Misfornøjelse, som den

stærkt stigende Overpris medførte, da den langt fra kom alle Mejerier til Gode, og som yderligere demoraliserede Markedet ved ikke at blive erlagt efter Smørrets Kvalitet, der derfor kun holdtes oppe ved Mejeristernes Samvittighedsfuldhed og ikke af bedre Priser, — alt dette har gjort Driften brydsom. Men den Omstændighed, der dog særlig kaster Skygge ind over vor Mejeridrifts Fremtid, er den voldsomt voxende Konkurrence fra Australien, med stedse bedre Produkter, og som netop rammer vor Smørproduktion paa det aller føleligste Tidspunkt, nemlig om Vinteren, da den nordiske Smørproduktion har haft en dominerende Stilling paa Markedet og gennem de forholdsvis høje Smørpriser har kunnet finde nogenlunde Dækning for den kraftige og kostbare Vinterfodring, bygget paa efteraarskælvede Køer, og som mere end noget andet skal have Æren for det stadig stigende Foldudbytte, vore Jorder som Regel have ydet, trods den Rovdrift Mærglingen og Dræningen aabnede Adgang til i den foregaaende Periode. Udvides, som der er Grund til at befrygte, denne australske Konkurrence yderligere, kunne vi tvinges tilbage til Foraarskælvning, og maa det end haabes, at vi ogsaa ville lære at udnytte denne med Fordel, saa vil Systemet dog næppe passe os saa godt som det nuværende, og i hvert Fald vil det paa mange Maader fremkalde en Omændring af det Bestaaende med deraf flydende Udgifter.

Det er de her omtalte Forhold, en meget tarvelig Høst, dalende Priser for de fleste af vore Landbrugsprodukter og Udsigt til forøget Konkurrence, der økonomisk taget trykker Stemningen blandt Landmændene, saa meget mere som disses Indtægter have været smaa; men hvis vi se hen paa den Omsætning af de vigtigste Landbrugsprodukter, vi have haft med Udlandet, og den Overskudsindtægt, Landet i dets Hælder har haft derigennem, saa kan det vel siges, at Aaret ogsaa i saa Henseende har skuffet, eftersom den usædvanlig rige Afgrøde 1892 ikke har hjembragt saa

stort et Beløb, som der var Grund til at vente, da den var ført i Hus; men iøvrigt kan Aaret ikke i saa Henseende regnes til de daarlige Aar for Landet, saaledes som det vil fremgaa af hosstaaende Oversigt, i hvilken vi i Lighed med tidligere Aar have samlet og beregnet de vigtigste Poster, idet vi iøvrigt, hvad Ud- og Indførselsmængderne angaa, henviser til den udførlige Beretning derom andensteds i dette Hefte. Men Landets og Landbrugets Indtægt falder ingenlunde sammen. Inden vi imidlertid gaa nærmere ind herpaa, skulle vi undersøge de enkelte Poster paa denne Oversigtstabel, efterat have forudskikket den Bemærkning, at der ved Værdiberegningen i de to sidste Kolonner er benyttet de Ud- og Indførselsværdier, det statistiske Bureau benytter for de enkelte Varer i det forløbne Aar, og at Værdigjennemsnittet i sidste Kolonne er taget efter det statistiske Bureaus »Sammen- drag Nr. 11« fra 1893.

Naar da den samlede Overskudsindførsel af uformalet Korn næsten er bragt ned til Halvdelen af Gjennemsnittet for de foregaaende Kalenderaar, da skyldes det dels, at der i disse findes de 3 meget tarvelige Høstaar 1887—89, dels at Høstudbyttet af Aaret 1892, som antydet, var meget stort. Det er særlig Rug- og Havreindførslen, der har været betydelig mindre end i de foregaaende Aar; medens vi i de 3 nævnte daarlige Aar overskudsindførte over 1 Mill. Tdr. Rug aarlig, bragtes denne Overskudsindførsel allerede 1891—92 ned under 200000 Tdr. og i det nu forløbne Aar yderligere ned mod 100000 Tdr. Grunden hertil ligger formentlig noget i, at Rugarealet er forøget, — det steg fra 1881 til 1888 med 24000 Tdr. Land, samtidig med at Hvedearealet aftog med lidt over 23000 Tdr. Land —, men rimeligvis fuldt saa meget i, at der er opfodret en mindre Mængde Rug, og i at Beholdningerne paa Pakhusene vare store. Og at Overskudsindførselen af Havre, der i de tidligere Aar var 3 à 400000 Tdr., ifjor sank ned til lidt over et halvt Hundrede Tusinde Tdr., skyldes naturlig de for-

Overskudsudførsel.

	Mængde.	Gjennemsnit	Værdi.	Gjennemsnit
	Landbrugs- aaret	af Femaaret	Landbrugs- aaret	af Femaaret
	$\frac{1}{10}$ 1892- $\frac{30}{9}$ 93.	1887-91.	$\frac{1}{10}$ 1892- $\frac{30}{9}$ 93.	1887-91.
	Tdr.	Tdr.	Mill. Kr.	Mill. Kr.
Uform. Korn	÷ 1,068680	÷ 1,915000	÷ 10,4	÷ 19,3
Raps, Oliefrø	÷ 227696	÷ 167000	÷ 4,6	÷ 3,1
	Mill. Pd.	Mill. Pd.		
Oliekager	÷ 136,8	÷ 131,6	÷ 7,3	÷ 6,8
Klid	÷ 176,7	÷ 198,2	÷ 7,9	÷ 8,2
Kunst. Gjødn.	÷ 61,7	÷ 48,8	÷ 1,4	÷ 1,3
Uld	÷ 1,2	÷ 0,4	÷ 1,4	÷ 1,0
			÷ 33,0	÷ 39,7
	Tdr.	Tdr.	Mill. Kr.	Mill. Kr.
Form. Korn	32344	283000	1,2	3,2
	Stkr.	Stkr.		
Heste	5017	10207	4,6	8,3
Hornkvæg	75657	87228	12,1	17,2
Kalve	2028	8341	0,1	0,4
Faar	1521	41264	0,01	1,3
Svin	53992	114341	4,1	7,8
	Mill. Pd.	Mill. Pd.		
Kjød	9,6	÷ 0,2	2,7	÷ 0,1
Flæsk	76,5	55,7	33,2	23,1
Smør	71,8	56,2	73,0	51,3
	Mill. Sn.	Mill. Sn.		
Æg	5,8	4,7	5,9	5,1
			135,71	117,6

Værdien af Udførselsoverskuddet 102,71 77,9

holdsvis høje Havrepriser, der have været raadende gennem hele forrige Aar. Vor Hvedeproduktion viser derimod en stærk Tilbagegang; thi ikke blot have vi indført mere uformalet Hvede end i de foregaaende Aar, men navnlig er vor Overskudsudførsel til Udlandet af Hvedemel sunket ned til under $\frac{1}{7}$ af hvad den var i de forrige 10 Aar, ikke at tale om, at den kun er $\frac{1}{12}$ — $\frac{1}{14}$ af hvad den var i Begyndelsen af Firserne, da vi jævnlig udførte over 100 Mill. Pd. Og denne Tilbagegang hidrører dels fra, at vore Møller paa

Grund af den saa ofte omtalte trykkende Konkurrence ikke have formaaet at finde Afsætning til Udlandet for Halvdelen imod de tidligere Aar, idet nemlig Afsætningen til England, der forsynes fra amerikanske, tyske og franske Møller, saa at sige helt er standset, og til Sverrig ligeledes standset paa Grund af Tolden, og dels fra, at fremmed Hvedemel (fra Amerika og Tyskland) vinder en stærkt forøget Indgang hos os, saa at den samlede Indførsel af Hvedemel ifjor steg til 17 Mill. Pd. imod 7 i det forrige Tiaar. — Vor Overskudsudførsel af Byg, der tidligere var over 1 Mill. Tdr., beløb sig vel i Landbrugsaaet 1892—93 endnu til over 300,000 Tdr.; men medtages det sidste Kvartal af 1893, da den ene store Ladning »Sortehavsbyg« lossedes i vore Havne efter den anden, vil Kalenderaaet rimeligvis ogsaa for Byggets Vedkommende opvise en Overskudsindførsel, et Forhold, der ikke kan vække Beklagelse, saalænge vi kunne faa den fremmede Byg til billig Pris til Foderkorn og sælge vort eget til bedre Pris til industrielt Brug, men som derimod maa vække alvorlige Betænkeligheder, hvis det billige fremmede Byg, som der er Symptomer til, finder Vej til vore Bryggerier og fortrænger vort eget Byg fra denne vor bedste hjemlige Kunde. — Hovedindførslen af fremmed Korn kommer imidlertid vedblivende paa Majsens Konto; og vel var Overskudsindførselen deraf paa Grund af det meget Affaldskorn fra den rige, men ikke smukke Afgrøde fra 1892 kun godt Halvdelen af det foregaaende Aar, da den var steget til c. $1\frac{1}{3}$ Mill. Tdr., men der indførtes dog over $\frac{3}{4}$ Mill. Tdr., eller 230000 Tdr. mere end i det foregaaende Tiaar, og af dette Kvantum gik rimeligvis omtrent 400,000 Tdr. til Brænderierne, medens den fra Amerika udfoldede Bestræbelse for, ved en hertil afsendt Emissær, ogsaa at faa den indført som Brødkorn dog forhaabentlig synes ikke at skulle bære Frugt. — Her bør endvidere tilføjes, at der alt i Efteraaet og senere i Løbet af indeværende Vinter er solgt en betydelig Mængde Hø og Halm til Udførsel,

særlig over Esbjerg, og navnlig i Efteraaret til gode Priser: $4\frac{1}{4}$ — $4\frac{3}{4}$ Øre pr. Pd. i presset Tilstand.

Ved et Blik paa Overskudsudførselen af Dyr og dyriske Produkter fæstes det uvilkaarlig ved den ringe Kreaturudførsel — den næsten forsvindende Overskudsudførsel af Faar og Lam — og den lille Udførsel af Svin; den sidste bliver imidlertid langt mere end opvejet af den store Udførsel af Flæsk, der omsat til Svin omtrent vilde bringe disses Overskudsudførselsantal op til 200,000 Stk. eller næsten det dobbelte Antal af det foregaaende Femaar. Ligeledes bemærkes med Tilfredshed, at Overskudsudførselen af Smør, ogsaa i det forløbne Aar er steget kjendeligt — over 15 Mill. Pd. i Sammenligning med Femaaret og 2,7 Mill Pd. mere end det foregaaende Aar; at Kjøudførselen er voxet stærkt følger af sig selv, derimod undrer det mere, at Ægudførselen vel er en Del større end i Femaaret, men dog 1,3 Mill. Snese mindre end i det foregaaende Aar.

I de to sidste Kolonner af Oversigtstabellen er foretaget en Værdiberegning af alle de enkelte Poster, og her viser sig da baade paa Udgifts- og Indtægts-siden en heldig Fremgang i Sammenligning med det forrige Femaar, hvad Omsætningen med fremmede Lande angaar. Danmark har betalt 6 à 7 Mill. Kr. mindre for det indførte Korn og for Foderstofferne, samtidig med at de dyriske Produkter have indbragt Landet omtrent 18 Mill. Kr. mere end i det forrige Femaar, og den samlede Overskudsindtægt er saaledes steget fra 77,9 Mill. Kr. til 102,7 Mill. Kr., eller ialt med næsten 25 Mill. Kr. Dette er tilnærmelsesvis samme Indtægt som i de gode Aar i Halvfjerdserne, og for saa vidt vil der altsaa ikke fra selve Salgsoverskuddet for 1892—93 til fremmede Lande kunne hentes nogen begrundet Klage. Men anderledes stiller Forholdet sig derimod, naar der sees hen til selve Landbrugets Indtægt, thi denne bestemmes ikke blot af vor Udførsel, men i langt højere Grad af Salget til Landets

eget Forbrug, der vel omtrent har været det samme ifjor som i tidligere Aar, men som paa Grund af de stærkt faldne Produktpriser altsaa have bragt Landmændene en betydelig mindre Indtægt end tidligere. Vi savne desværre ethvert statistisk Materiale til at gjøre et Overslag i saa Henseende, men mene dog af forskjellige Undersøgelser at kunne antage, at Hjemmesalget er 3 à 4 Gange saa stort som Udførselen i et almindeligt Aar eller henimod 300 Mill. Kr.; og regnes der, at Produktpriserne i det forløbne Aar i det Hele taget have været 15 pCt. lavere end i det forrige Femaar — og dette Tal er nærmere sat for lavt end for højt —, saa vil altsaa vort Hjemmesalg 1893 have bragt Landmændene 45 Mill. Kr. mindre end i det sidste Femaar; og drages herfra det foran nævnte Udførselsoverskud af 25 Mill. Kr. vil Aaret udvise et Deficit af 20 Mill. Kr. for vort Landbrug*.)

Og dette bliver saa meget større, som Udgifterne til Skatter, Folkeløn, Drift o. s. v. have været i stærk Stigning i de foregaaende Aar, og er Stigningen i det forløbne Aar end ikke yderligere forøget, saa hviler dog disse Udgifter som et stærkt Tryk paa Bedriften, hvorom vi udførlig have udtalt os i tidligere Aarsoversigter, og hvorfor vi her kunne indskrænke os til nogle faa Bemærkninger vedrørende selve det nu forløbne Aar. Skatterne ere ikke kjendelig stegne i dette, om der end enkeltvis meldes derom, thi dels ere Sognekommunerne blevne noget forsigtigere med Udgifterne, og dels har Tiendeafgiften i Henhold til Kapitelstaxten været lavere. — Folkelønningen er heller ikke steget, og mange Steder var den i Efteraaret i kjendeligt Fald, og mange Folk søgte forgæves Plads til November, da

*) Endnu stærkere paapeges dette i den andetsteds i Heftet optagne Beretning om en fynsk Ejendom af Middelstørrelse, paa hvilken Aaret regnes kun at have bragt et Driftsoverskud af 8000 Kr., medens det i forrige Femaar i Gjennemsnit har været over 10,000 Kr. og i det forrige Tiaar c. 9500 Kr.

Tærskningsarbejdet i Vinter kun vilde blive ringe, og der kun undtagelsesvis vilde blive foretaget Extraarbejder; den milde Vinter har imidlertid skaffet de fleste Arbejde, og om større Arbejdsløshed paa Landet har der ikke i Vinter været Tale, medens der derimod hist og her er begyndt at flytte Folk fra Byerne tilbage til Landet. Dette rigeligere Tilbud af Arbejdskraft maa nødvendigvis nævnes som et af Aarets Lyspunkter, da det i flere Henseender indvirker heldig paa Arbejdsforholdene, saaledes som det klart udtales i en Beretning fra Fyen: »Det bedste er, at Lønnen er falden betydelig for alle daarlige saavel mandlige som kvindelige Tyender, men derimod næsten slet ikke for de bedre, der derimod have tabt en Del af deres Lyst til at flytte. Det synes som om de gode Tyender indse, at nu kan der ikke opnaaes mere, og at der heller ikke er Udsigt til Vinding ved at træde ind i andre Livsstillinger, derfor spekulere de ikke saa meget, der er kommen mere Ro over dem.«

Naar Aaret da i Henhold til Foranstaaende kun har bragt en meget tarvelig Høst, naar Salget af Produktionen fra det forrige rige Aar og fra selve Aaret ogsaa har bragt et Deficit, naar Udgifterne omtrent ere de samme, og naar endvidere Fremtiden synes skæbnsvanger paa flere Maader, saa er det intet Under, at Landmændene føle sig trykkede. Men paa den anden Side maa man vel vogte sig for at male dette for mørkt og derved bl. a. unødvendigt stærkt svække Kreditten, hvorved store Ulykker kunne afstedkommes. Det maa hævdes, at Landbrugets Produktionsretning er sund, at vor Jords Frugtbarhed snarere forøges end aftager, at der i vore Besætningsforhold foretages et indgaaende og betydningsfuldt Forbedringsarbejde, at den økonomiske Sans er blevet stærkt skærpet i de senere Aar, og at der derfor, naar vi blot atter maatte faa gode Aar og Priserne ville rette sig lidt, er god Udsigt til, at det danske Landbrug uden stærke Forlis vil kunne komme gjennem den Krise, der nu hænger saa mange andre

Lande. Det er de større Gaarde, der særlig ville blive ramte deraf, hvorimod Flertallet af vore Bøndergaarde staa sig bedre, og i de smaa Jordbrug er der endnu mindre Nødstand, ja i flere Beretninger fremhæves endog, at det for de Smaaejendomme, der helt drives med egne Kræfter, er ret gode Aar.

At Ejendomspriserne ere faldne noget er unægteligt, men at Tabet i Reglen betydelig overvurderes er ligesaa sikkert, naar der sees hen til, hvor der finder et fuldkommen frivilligt Salg Sted, og kun saadanne kunne tjene som Beviser. Desuden bidrage mange Landmænd selv ved deres mørke Skildringer af Tilstandene langt mere end de ofte tro til at svække Stillingen, — Penge-mænd og Pengeinstituter blive ængstelige, og en opsagt 2den Prioritet viser sig ofte vanskelig at faa erstattet. Man dømmes dels efter de slette Priser, der i Reglen opnaaes ved Tvangsauktionerne, hvor Ejendommene ere flaaede, saa kun 1ste Prioritetshaver faaer Dækning, og dels opstiller man nogle Beregninger over Udgiftsforøgelse og Indtægtsformindskelse paa en Gaard af denne eller hin Størrelse; — men at denne Art Beregninger alt efter Tendentsen kunne bruges til at højne eller sænke Niveauet er en bekjendt Sag. Naar derimod Regnskaber paa vel drevne Jordbrug fremdrages, da vise disse ofte ingen eller kun en ringe Tilbagegang, — de uheldige Konjunkturer og forøgede Afgifter ere mere eller mindre opvejede ved større Intensitet, større Spar-sommelighed, stærkere Udnyttelse af Brugernes personlige Kræfter. Og naar, for at tage et Exempel, det ofte citerede udførlige Regnskab fra en fyensk Gaard saaledes angiver Nettoudbyttet i de sidste 5 Aar (ikke sidste Aar medregnet) at være 10285 Kr. i Gjennemsnit aarlig, men derimod af de sidste 10 Aar kun 9525 Kr., saa tyder dette i hvert Fald ikke paa en svækket Forrentningsevne ved et veldrevet kraftigt Landbrug. Imidlertid, at Fremtidens Usikkerhed bevirker, at mange ere villige til at sælge, naar de kunne komme skadesløst fra deres

Ejendomme eller nøjes med en lille Reduktion er unægteligt, men dette Prisfald kan i hvert Fald ikke ansættes ret højt.

Af Byggearbejder og Grundforbedringer er der kun udført lidt i 1893. Der bygges i disse Aar en ikke ringe Mængde Ailebeholdere, og indeværende Vinter med sin ringe Mængde Strøelse, vil yderligere opfordre dertil.

Forbruget af kunstig Gjødning har været noget mindre sidste Aar end Aaret forud; Indførslen var:

1888—89:	50	Mill. Pd. foruden	0,3	Mill. Pd. Kainit
1889—90:	52,5	— » —	0,4	— » —
1890—91:	55,5	— » —	3,2	— » —
1891—92:	70	— » —	5,6	— » —
1892—93:	61,7	— » —	4,5	— » —

foruden 1,8 Mill. Pd. Fosfatmel, der iaar for første Gang findes særskilt opført i Statistisk Tabelværk. Den jyske Gjødningsforening har i Aaret 1892—93 fordelt omtrent 3 Mill. Pd. eller samme Mængde som Aaret forud. Ogsaa iaar var Forbruget af Superfosfat lidt i Nedadgaaen, idet det kun udgjorde 61 pCt. af den samlede Gjødningsmængde (tidligere indtil 85 pCt.). Prisen blev ifjor sat betydeligt ned (se forrige Aarsoversigt), men er atter sat noget op for Aaret 1894, idet den nemlig er for 11 $\frac{1}{2}$ pCt. Superfosfat 2,50 Kr. (ifjor 2,22 Kr.), 19 pCt. Superfosfat 4,10 Kr. (ifjor 3,50 Kr.), 17 pCt. Thomas Fosfatmel 2,50 Kr., 15—18 pCt. Kaligjødning 2,60 Kr. (2,40), Benmel med 20 $\frac{1}{2}$ pCt. Fosforsyre og 4 $\frac{1}{4}$ pCt. Kvælstof 5,57 Kr. (5,35), opløst Perugano 8,95 Kr. (8,00) og norsk Fiskeguano 8,05 Kr. (7,95).

Paa Redskabs- og Maskinomraadet maa for det forløbne Aar noteres: at der ifjor, af Frygt for Folkevanskeligheder i Høsten, blev købt en stor Mængde Mejemaskiner, saavel Bindere som navnlig Selvaflæggere, de sidste ogsaa til mange Bøndergaarde; — at der den 15.—23. Marts foretages en af Landhusholdningsselskabet foranstaltet Prøve paa Borreby med Petroleums-

motorer til Tærskning, — og at samme Selskab i September Maaned lod foretage den første statsunderstøttede Redskabsprøve med Dobbeltpløve og Universalpløve i Stevns, ligesom der ogsaa flere andre Steder, ved Bogense, Aalborg, Nykjøbing p. F. o. fl. St. foretoges lokale Prøver med Dobbeltpløve, paa hvilket Redskab Opmærksomheden har været stærkt rettet, saavel paa Grund af den Arbejdsbesparelse som af det bedre Arbejde, disse under mange Forhold kunne tilstede. — Den næste statsunderstøttede Redskabsprøve vil blive afholdt i Randers, umiddelbart forud for Landmandsmødet, med Kværne, Knusemaskiner og Oliekegbrækkere.

At en rationel Udvikling af vor Planteavl er af den største Betydning for Landbrugets Udbytte af Jorden er uomtvisteligt; enhver Tvivl i saa Henseende fjernes, naar vi f. Ex. se, at alene vor Bygavl repræsenterer en Værdi af 70 Mill. Kr. aarlig. Af herhenhørende Foranstaltninger, der knytte sig til det forløbne Aar, skal fremhæves den udførlige og særdeles oplysende Beretning, Forp. Sonne har afgivet om de omfattende Dyrkningsforsøg med Maltbyg i de sidste 10 Aar her i Landet, og den forøgede Opmærksomhed der skænkes gode Sorter saasom Prentice Byg og Gold Thorpe Byg. — Foreningen til Kulturplanternes Forbedring, der siden 1876 med sine smaa Midler har arbejdet ihærdigt for at belyse og forbedre Planteavlen, har, da Foreningens Medlemsantal var ringe, og en forøget Statsunderstøttelse ikke kunde paaregnes, standset sine Arbejder og ved Aarets Udgang opløst sig, efterat den havde sikret sig, at Hovedsagen af dens Arbejder blive optagne og fortsatte af Konsulent P. Nielsen; der er derefter bleven tilvejebragt en Statsbevilling af 27500 Kr. til den under ham sorterende indgaaende og betydningsfulde Forsøgsvirksomhed. Ved denne Bevilling er det endvidere blevet muligt, at han kan erholde Assistance til den konsultatoriske Virksomhed ved Ansættelsen af Landbrugskandidaterne F. Hansen og K. Hansen som For-

søgsledere, henholdsvis ved Forsøgsstationerne i Askov og Lyngby, og som Lokal-Konsulenter henholdsvis for Jylland og Øerne. Nogle indledende Forsøg ere i Sommerens Løb blevne foretagne i Vendsyssel, hvor der tilsigtes oprettet en fjerde Forsøgsstation. Lektor Rostrup har overtaget Udgivelsen af det til denne Virksomhed knyttede nye »Tidsskrift for Planteavl«, og Redaktør Helveg vedbliver at varetage Roedyrkningsforsøgene. Ifølge Ministeriets Opfordring har Landhusholdningsselskabet paataget sig at være Mellemlid mellem Ministeriet og hele denne statsunderstøttede Virksomhed. — En meget stærk Bevægelse har rejst sig flere Steder paa Øerne og i det sydøstlige Jylland for en udvidet Dyrkning af Sukkerroer, foranlediget ved den store Forskel, denne Kultur frembyder i Udbytte, sammenlignet med en Kornafgrøde, og ved den Forbedring af Jorden, den som Regel medfører. De sukkerroedyrkende Arealer med de bestaaende Fabrikker ere blevne og blive stærkt udvidede — ved Nakskov med 800 og ved Assens med 1000 Tdr. Land, — og ved Kjøge, Slagelse, Maribo, Rudkjøbing, Kolding, Vejle, Aarhus, Bornholm o. fl. St. søges nye Fabrikker oprettede. For at skaffe Sagen saa fuldstændig belyst som muligt, og navnlig for at faa grundig undersøgt, om en eventuel Export herfra af Roesukker kan ventes at hjembringe saadanne Priser, at en udbredt Sukkerroedyrkning herhjemme kan betale sig, har Landhusholdningsselskabet i Vinter nedsat et Udvalg af Repræsentanter fra de nævnte Egne og af andre Sagkyndige, saavel paa Fabrikationens som paa Handelens Omraade. — Som knyttet til Planteavlen maa nævnes en begyndt Bevægelse for Oprettelse dels af Stivelsesfabrikker og dels af Landbrænderier.

Den stærke Bevægelse fra de foregaaende Aar i Husdyrbruget for Dannelsen af Avlsforeninger for Kvæg, Heste og Svin har i det forløbne Aar mindre sat sig Vidnesbyrd i Dannelsen af nye Foreninger end i en Konsolidering af det Bestaaende, om hvis Enkelt-

heder vi skulle henvise til efterstaaende Beretninger angaaende »Husdyrbruget« og »Hesteavlens«. Her skal kun fremdrages, at der under 14. April 1893 udkom som Lov en forandret Affattelse af § 9 i Loven af $\frac{1}{4}$ 1887 om Foranstaltninger til Husdyravlens og Husdyrbrugets Fremme, hvorved det tidligere Beløb forhøjedes fra 50 000 til 125 000 Kr., af hvilke 40 000 Kr. kunne anvendes til Hesteavlforeninger, 60 000 til Kvægavlforeninger, 10 000 Kr. til Foreningskonsulenter i Husdyrbrug og 15 000 til andre Foranstaltninger. Under samme Dato udkom en Lov, der i 5 Aar stiller 50 000 Kr. aarlig til Indenrigsministerens Raadighed for at understøtte Creaturejere, der ønske Tuberkulose hos deres Hornkvæg bekjæmpet. — Fra Forsøgslaboratoriet forelagdes i Aarets Løb en meget omfattende Beretning om de i 1891 og 92 anstillede Fodringsforsøg med Malkekøer, nærmest en Sammenligning mellem Fodring med Korn og Oliekager. — For Fremme af den lettere Hesteavl er oprettet en Forening for rationel Halvblodsavl paa Sælland, der har indkjøbt 3 Halvblodshingste og en Fuldblodshingst, og som agter at indkjøbe nogle Halvblodshopper og at oprette en Opdrætningsanstalt for det mest lovende Afkom efter de indførte Avlsdyr.

Paa Grund af Mund- og Klovesygen blev ikke blot Landmandsmødet i Randers udsat til 1894, men mange af de lokale Dyrskuer bleve enten indskrænkede til Hesteskuer eller udsatte til efter Høst. De store Statsskuer afholdtes dog som sædvanlig i Reglen i Juli Maaned, og af disse maa særlig fremhæves Skuet i Randers d. 4. og 5. Juli, der paa en Gang omfattede Statsdyrskuet, Amtshusholdningsselskabets Dyrskue, Landboforeningernes Fællesskue og Skue af Hoppeplage fra Hesteavlforeningerne og af Tyre fra de under Selskabet hørende Kvægavlforeninger, — og der samledes da ogsaa omtr. 900 Dyr til disse kombinerede Skuer, — Medens som før omtalt Udførselen af Slagtekvæg har været stærkt hæmmet, knytter sig til Aaret en ny Ud-

førsel, der forhaabentlig vil kunne faa stor Betydning, idet »Kvægavlsforeningen Fyen« sidst i Oktober afsendte 12 Tyre, 35 Kvier og 12 Køer til Dorpat i Rusland, hvor de solgtes ved Auktion, fandt villig Kjøbere til gode Priser og bragte ikke blot fuld Dækning, men Overskud. — Fra Forretningsudvalget for Fællesforeningerne er der rettet en Henvendelse til Indenrigsministeriet om Ansættelse af edsvorne Mæglere (Kommissionærer) ved Kjøbenhavns Kvægtorv gaaende ud paa, at de ikke maa drive selvstændig Handelsforretning, hverken som Slagter eller Exportør, at de skulle føre Handelsbøger og afgive Slutsedler. — Endnu skal nævnes, at der i Aarets Løb har dannet sig et Par Svinesalgsforeninger, der staa i direkte Forbindelse med Svineslagterierne, og hvorved der spares 1 Kr. pr. Svin til Opkøberne.

Paa Mejeriomraadet maa særlig bemærkes; at den af Staten bekostede Videreuddannelse af Mejerisker og Mejerister, der er henlagt under Landhusholdningsselskabet, er traadt i Kraft og har vundet stærk Tilslutning. Saavel Selskabet som Mejeristforeningen have antaget Rejse-Mejerister, der kunne vikariere i de ledigblevne Pladser, hvor sligt tiltrænges. Landhusholdningsselskabet foranstalter ogsaa Mejerskehjælp til de af dets Medlemmer, der ved Mund- og Klovesyge trænge til saadan, fordi deres Mælkeleverance til Fælles- eller Andelsmejerier derved standses. Der er vedtagen en Plan for aarlige Smørudstillinger i Sjællands Stift, og den første afholdtes d. 1ste Septbr. i Hillerød og vandt megen Tilslutning. — Angaaende Smørhandelen og Smørforsendelsen, hvorom der i det forløbne Aar har lydt meget stærke Klager, foranlediget ved den stærke Stigning af Overprisen (temmelig almindelig 8 Kr.) og den kritikløse Modtagelse af Smør, har der været holdt flere Møder, og særlig holdt Konsulent Faber et indgaaende Foredrag derom ved det sjællandske Delegeretmøde.

Samtidig med at der saaledes paa det rent faglige

Omraade overalt er arbejdet med Kraft og Energi for derved at bøde paa Tidernes Ugunst, har der været en meget stærk Bevægelse med Diskussioner paa Møder og i Pressen angaaende forskellige af de administrative og legislative Forhold, der vedrøre Landbruget. — Mod den i forrige Aarsoversigt omtalte Ordning af Konsulentvæsenet rejstes fra flere Sider en stærk Uvillie, hvormed der er gjort Rede i efterstaaende Referat fra Landhusholdningsselskabets Generalforsamling, hvortil vi derfor kunne henvise. — Toldsagen, der rejstes saa stærkt i frihandlersk Retning ved de 3 provinsielle Delegeretmøder i Efteraaret 1892, har senere staaet paa Dagsordenen, og ikke blot i Pressen, men ogsaa i enkelte Landboforeningsmøder er der taget bestemt Afstand navnlig fra den i Aarhus vedtagne Resolution. Kravene om nogen Beskyttelse for Landbruget mod Udlandets Overfylding af vort Hjemmemarked med Landbrugsprodukter, og Erkjendelsen af at den hjemlige Industri ikke i nærværende Tid, da de fleste fremmede Lande aflukke sig saa stærkt mod os, bør stilles blot overfor den fremmede Konkurrence, har i Aarets Løb fundet en Del Tilslutning. Det Kgl. Landhusholdningsselskab fandt under disse Forhold at burde imødekomme en fra Holbæk Amts økonomiske Selskab fremsendt Opfordring til at lade den af Landhusholdningsselskabet 1887 udarbejdede Toldbetænkning underkaste en Revision, og Selskabet har i dette Øjemed nedsat et Udvalg, nærmest bestaaende af de samme Medlemmer som i 1887.

Men langt mere omfattende har den Bevægelse været, som — efterat være forberedt i flere Aar — i Foraaret rejstes af Proprietær Andersen til Rosendal i Fyen, og som gik ud paa ved Dannelsen af en Forening saavidt mulig at samle alle Landmænd, større som mindre, til Varetagelse af Landbrugets Interesser uden Hensyn til deres øvrige Grundanskuelser. Da Opfordringen hertil, der med stor Energi førtes frem paa en Række af Møder over hele Landet, ved hvilke den tilstedeværende Opposition i Reglen ikke

maatte komme til Orde, ikke var ledsaget af noget Program, stode de Fleste i Uvished om, hvorvidt Foreningen skulde virke i rent faglig eller i politisk Retning, og denne Uklarhed vandt i Styrke derved, at Foreningen først kaldte sig agrarpolitisk, senere Agrarforeningen og sluttelig viste sig at være agrarpolitisk. Trods denne Uklarhed fik Foreningen, — der fandt Resonants i den overmaade trykkede Stemning blandt Landmændene, øget ved den daarlige Høst, der havdes i Udsigt, — dog en ualmindelig stor Tilslutning. Den Tvivl, der raadede i vide Kredse imod Foreningens Betimelighed og formentlige Opgaver, fandt kun lejlighedsvis Udtryk, saaledes som i en ved Kjøbenhavns Amts Landboforening udarbejdet Betænkning, der tilraadede at tage Anstand overfor Foreningen, indtil man kjendte dens Program, og i faglige Spørgsmaal vedblivende at benytte de hidtidige Organer: Landhusholdningsselskabet, Fællesforeningerne og Landboforeningerne som de prøvede Udtryk og Talsmænd for Landbrugets Behov overfor de foreliggende Opgaver, i hvilken Anledning den nævnte Landboforening udarbejdede og vedtog en Række Forslag til Afbødning af de Tryk af forskjellig Art, der hvilede paa Landbruget, hvilke Forslag for saavidt have vundet Godkjendelse, at de tildels gjenfindes i Forslag, der i denne Vinter fra forskjellige Sider ere indbragte i Rigsdagen, hvor iøvrigt tilsvarende Forslag i de forløbne Aar delvis have været behandlede.

Den 22. November samledes i Odense Repræsentanter for de over hele Landet spredte Medlemmer, hvis Antal angaves til 80,000, for at vedtage Love for Foreningen og vælge Bestyrelsen, — dels en Hovedbestyrelse for hele Landet, dels en Lokalbestyrelse for hver af de 4 Provinser: Jylland, Fyen, Sælland og Lolland-Falster. Til Præsident valgtes Kamhr. S. Barner og til Vicepræsident Propr. F. Andersen; til Sekretær har Præsidenten senere antaget Redaktør H. Hertel, til

Kasserer fhv. Forp. Nyborg. Foreningens Formaal maa søges i Lovenes § 1, der bestemmer:

»Foreningens Formaal er at støtte de danske Landboeres økonomiske og sociale Interesser for at bringe disse i Overensstemmelse med Tidens forandrede Forhold og Krav: Foreningen vil derfor arbejde for at fremme en sund og tidssvarende Udvikling af Alt, hvad der kan sætte Landbruget istand til vedblivende at fyldestgjøre sin Stilling som Landets Hovederhverv«.

Det staaer altsaa Foreningen aabent at optage saavel faglige som legislative Opgaver, men at der dog nærmest tænkes paa de sidste synes at fremgaa af § 4, der bestemmer:

»For med tilstrækkelig Kraft at kunne virke for disse Formaalets Fremme vil Foreningen søge at bevæge Landbrugerne, store og smaa, samt Landarbejderne til ved sluttet Sammenhold at opnaa den fornødne Indflydelse paa Lovgivningsmagtens to Faktorer, Folke- og Landstinget.«

Dannelsen af Agrarforeningen og dennes forventede Program, der iøvrigt ikke indeholdt noget Nyt ud over det nævnte politiske Moment, absorberede i Efteraaret Opmærksomheden og undlod derfor ikke at indvirke paa de sædvanlige 3 store Delegeretmøder i Fællesforeningerne. Ved dem alle holdtes et indgaaende Foredrag af Redaktør H. Hertel om Spørgsmaalet: »Hvilke Krav har Landbruget i vore Nabolande stillet til Lovgivningsmagten, hvilke Resultater ere opnaaede, og hvad kan herhjemme i den nærmeste Fremtid gøres til Fremme af Landbrugets Tarv?« — Af andre Spørgsmaal, der bragtes under Forhandling, skal fremhæves det ved det fynske Møde rejste Spørgsmaal: »Vil det være af Betydning for Landbruget, at der bliver flere jordbrugende Husmænd her i Landet, end der nu forefindes? og paa hvilken Maade kunne saadanne eventuelt tilvejebringes?«

Bestyrelserne for de 3 Fællesforeninger tilligemed Maribo Amts økonomiske Selskab have i det forløbne Aar besluttet fremtidig at lade deres Formænd, Næstformænd og Sekretærer samles, under Navn af Forretningsudvalget for de samvirkende danske

Landboforeninger til Drøftelse og Varetagelse af foreliggende Opgaver.

Da den jyske Fællesforenings mangeaarige Formand, Kammerh. Lüttichau, ikke ønskede at modtage Gjenvalg som saadan uagtet de indtrængende Opfordringer, der rettedes til ham derom, valgte Foreningens Repræsentanter i hans Sted enstemmig Godsejer, Cand. polit. C. A. R. Bech til Engelsholm, der som mangeaarigt Medlem af Delegeretforsamlingen er nøje kjendt med Foreningens Forretningsgang og Tradition, og som ved sit klare Foredrag og sit rolige og sikre Omdømme altid har vundet Opmærksomhed og Tillid. Samtidig optog Foreningen den fratrædende Formand som Æresmedlem.

Det Kgl. Landhusholdningsselskab har paa flere Maader faaet sin Virksomhed betydelig forøget i det forløbne Aar, saaledes som ved at overtage Plantekulturen, ved Mejerskers og Mejeristers Videreuddannelse, ved de statsunderstøttede Redskabs- og Maskinprøver og ved Exportslagterierne i Kjøbenhavn og Esbjerg; ved Siden heraf har det behandlet vigtige Spørgsmaal, saasom om Told-sagen, Oprettelsen af kontrollerede Kornlagre i Frihavnen, Konsulentsagen, elektrisk Belysning i Landbrugets Tjeneste, Anvendelsen af Petroleumsmotorer, Byggeplaner for Gaarde og Huse, Lynafledere osv., samt en Række Spørgsmaal staaende i Forbindelse med Udførselen af Kjød, hvormed Selskabet indvarslede til et større Møde i Esbjerg d. 24de Marts; men om alle disse Forhold saavel som om Selskabets sædvanlige Virksomhed findes de sædvanlige Oplysninger i efterstaaende Referat om dets Generalforsamling, og vi skulle derfor ikke her komme nærmere ind derpaa. — Naar saa omfattende Arbejdsomraader ligge for, og saa mange nye Opgaver ere iværksatte, er det særlig ønskeligt, at de ledende Kræfter kunne fortsætte Samarbejdet. Det var imidlertid ikke blot derfor, men ogsaa paa Grund af det udmærkede Arbejde, Lehns-greve C. F. Danneskjold-Samsøe i 12 Aar havde udført for Selskabet, at baade Præsidiet og Bestyrelses-

raadet med megen Beklagelse modtog Meddelelsen om, at han paa Grund af sine mange Hverv ikke saa sig i Stand til at modtage Gjenvalg til Præsidiet, og de mest indtrængende Opfordringer vare ikke i Stand til at rokke denne hans Beslutning. Han fratraadte derfor ved Efteraarsgeneralforsamlingen, hvor den ledende Præsident med Forsamlingens levende Tilslutning bragte ham en varm og uskrømtet Tak. — At Tanken ved Valget af hans Eftermand nødvendigvis maatte henledes paa den nys fratraadte Formand for den jyske Fællesforening, Kammerherre Lüttichau følger af sig selv; han var som faa eller ingen anden udenfor Selskabets Centralstyrelse kjendt med dets Virksomhed, Opgaver og Forretningsgang, og han havde saa ofte godtgjort sine fremragende Evner til med Venlighed og Sikkerhed at lede en stor Forsamling, at Bestyrelsesraadet maatte sætte særlig Pris paa at formaa ham til at overtage den ledige Plads; og da først hans Betæneligheder i saa Henseende vare overvundne, vandt hans Valg ogsaa stærk og hurtig Tilslutning fra Medlemmernes Side.

Ogsaa Sekretærpladsen i Selskabet er bleven besat med en ny Mand. Konsulent B. Bøggild, der forsøgsvis overtog den ved Aarets Begyndelse, for at varetage den sammen med sin Konsulentvirksomhed, fandt i Aarets Løb ikke paa en for ham selv tilfredsstillende Maade at kunne røgte begge Hverv og ønskede at samle hele sin Kraft om Mejeribruget. Paa Præsidiets Forslag indstillede Bestyrelsen da Landbrugskandidat Rudolf Schou til Pladsen, og Selskabets Medlemmer sluttede sig ved deres Stemmegivning hertil, saa han fra Nyaar 1894 har overtaget Sekretærpladsen i Landhusholdningsselskabet, paa en Tid da der stilles og yderligere vil blive stillet store Krav til hans Indsigt og Energi, Krav som det med Grund tør haabes, at han vil kunne fyldestgjøre paa en for Selskabet heldig Maade.